

Guia per a l'elaboració del procediment de coordinació empresarial a l'administració local

A l'Ajuntament fem
Prevenió de Riscos Laborals

tu també!

**Diputació
Barcelona**

Índex

1. Introducció	4
2. Objecte	5
3. Àmbit d'aplicació	6
4. Responsabilitats i obligacions	8
5. Definicions	11
6. Desenvolupament del procediment.....	11
7. Marc normatiu de referència.....	18
8. Bibliografia	18
9. Documents annexos per a l'aplicació del procediment:	
9.1. Annex 1: Organigrama del procés de contractació	
9.2. Annex 2: Descripció i assignació dels mitjans de coordinació	
9.3. Annex 3: Normes de seguretat i salut per als treballadors d'empreses contractades	
9.4. Annex 4: Document d'acceptació dels requisits demanats a l'empresa contractada	
9.5. Annex 5: Document de sol·licitud de documentació a l'empresa contractada	
9.6. Annex 6: Document de control per a l'àrea contractant	

1. Introducció

Després de quasi deu anys de l'entrada en vigor de la llei de prevenció de riscos laborals i fruit de la preocupació de l'evolució de les dades de sinistralitat laboral, es reforma el marc normatiu de la prevenció de riscos laborals amb l'entrada en vigor de la Llei 54/2003, de 12 de desembre.

Tot i les modificacions recollides en els supòsits de coordinació d'activitats empresarials, continuen suscitant-se un seguit de reflexions entorn de la determinació de les activitats que requereixen de coordinació, com fer efectiva l'esmentada coordinació i, especialment, sobre l'actuació dels agents implicats i sobre quins circuits cal considerar dins l'administració local.

Així doncs, dins l'espai de trobada que la Diputació de Barcelona posa a l'abast dels ajuntaments de la província per facilitar l'intercanvi d'experiències entre els tècnics de prevenció dels ens locals, s'ha configurat un grup de treball amb l'objectiu de reflexionar i desenvolupar aquest tema, atenent el gran nombre de contractes i subcontractes que duu a terme l'administració local i la necessitat d'establir una coordinació efectiva ajustada als requeriments legals.

L'elaboració del document ha estat possible gràcies al treball conjunt entre els diferents tècnics de prevenció integrants del grup, que han aportat els models emprats als seus ajuntaments per ser analitzats, discutits i consensuats. El grup ha fet, a més, la revisió de la legislació vigent i la cerca de models d'altres administracions per poder extreure un procediment d'aplicació al conjunt dels ajuntaments.

Aquest grup de treball es va reunir de manera periòdica durant el període comprès entre el mes d'octubre del 2004 i el mes de juny del 2005. Integren el grup els tècnics de prevenció dels ajuntaments d'Igualada, l'Hospitalet de Llobregat, Mataró, Santa Coloma de Gramenet, Sant Joan Despí, Granollers, Rubí, Viladecans i, de fora de la província de Barcelona, els ajuntaments de Girona i Reus.

2. Objecte

L'objecte d'aquest document és definir el procediment d'actuació en els supòsits de coordinació empresarial per tal de garantir la seguretat dels treballadors de l'ajuntament i els de les empreses que siguin contractades per aquest.

El fet de procedimentar la coordinació d'activitats empresarials ha de tenir com a finalitat garantir els punts següents, tal com s'especifica en el Reial decret 171/2004, de 30 de gener,¹ en el seu article 3:

- a) L'aplicació, per part de les empreses concurrents en el centre de treball, dels principis de l'acció preventiva establerts en l'article 15 de la Llei de prevenció de riscos laborals.
- b) L'aplicació correcta dels mètodes de treball per les empreses concurrents en el centre de treball.
- c) El control de les interaccions de les diferents activitats que es desenvolupen en el centre de treball.
- d) L'adequació entre els riscos que hi hagi en el centre de treball que puguin afectar els treballadors de les empreses concurrents i les mesures aplicades per a la seva prevenció.

¹Reial decret 171/2004, de 30 de gener, pel qual es desenvolupa l'article 24 de la Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals, en matèria de coordinació d'activitats empresarials.

3. Àmbit d'aplicació

El procediment és aplicable a totes les àrees de l'ajuntament, els seus organismes autònoms o ens consorciats i amb referència a tots els centres de treball, que contractin amb empreses o treballadors autònoms.

Segons defineix el mateix Reial decret 171/2004, de 30 de gener: «El deure de cooperació serà d'aplicació a totes les empreses i treballadors autònoms concurrents en el centre de treball, existeixin o no relacions jurídiques entre ells.»

Els supòsits en què es faria necessària la coordinació d'activitats empresarials i, per tant, els supòsits a què es refereix el present procediment són:

- » Quan en un mateix centre o lloc de treball desenvolupin activitats treballadors de dues o més empreses, qualsevol que sigui l'activitat de cadascuna i encara que no hi hagi entre les mateixes cap altra relació que la derivada de compartir un mateix centre o lloc de treball.
- » Quan en un mateix centre o lloc de treball realitzin activitats treballadors de dues o més empreses, amb independència de la relació jurídica existent entre totes dues, sempre que una sigui, a més, titular del centre o lloc de treball on es desenvolupen les activitats.
- » Quan una empresa contracti amb altres la realització d'obres o serveis que no es corresponguin amb l'activitat de la primera i les activitats de l'una i les de les altres es desenvolupin en un mateix centre o lloc de treball.
- » Quan una empresa contracti amb d'altres la realització d'obres o serveis corresponents a l'activitat de la primera i les activitats de l'una i les de les altres es desenvolupin en un mateix centre o lloc de treball.
- » Quan els treballadors de l'empresa contractista operin amb maquinària, equips, productes, matèries primeres o estris proporcionats per l'empresa principal, malgrat que la seva activitat no es desenvolupi als centres de treball de l'empresa principal.

La coordinació d'activitats empresarials serà també obligada quan, en qualsevol dels supòsits previstos en els apartats anteriors, aquells que desenvolupin la seva activitat al mateix centre o lloc de treball siguin treballadors autònoms.

Tot i que el deure de cooperació no està supeditat a l'existència prèvia d'un contracte, es desenvolupen les situacions següents:

- » Contractes de serveis.
- » Contractes d'assistència.
- » Contractes de gestió de serveis públics.
- » Contractes de subministraments.

S'exclouen de l'abast d'aquest document les obres de construcció, ja que es regeixen pel que es preveu en el Reial Decret 1627/1997, de 24 d'octubre, pel qual s'estableixen les disposicions mínimes de seguretat i salut en les obres de construcció.

4. Responsabilitats i obligacions

Dins la coordinació d'activitats empresarials, un dels aspectes que cal tenir en compte és la definició dels circuits dins l'organització i, en conseqüència, la determinació dels estaments organitzatius implicats en el procés.

El Reial decret 171/2004, de 30 de gener, pel qual es desenvolupa l'article 24 de la Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals, en matèria de coordinació d'activitats empresarials, defineix en diversos paràgrafs del seu articulat les responsabilitats de l'empresari en aquesta matèria. Així doncs, depenent dels supòsits de coordinació, les responsabilitats poden ser diverses. Les responsabilitats principals en matèria de coordinació s'esmenten en l'article 24 de la llei de prevenció de riscos laborals, segons el qual:

1. «Quan en un mateix centre de treball desenvolupin activitats treballadors de dues o més empreses, aquestes hauran de cooperar en l'aplicació de la normativa sobre prevenció de riscos laborals i establir els mitjans de coordinació que siguin necessaris per a la protecció i prevenció de riscos laborals i la informació d'aquests als seus respectius treballadors.»
2. «L'empresari titular del centre de treball adoptarà les mesures necessàries perquè els altres empresaris que desenvolupin activitats en el seu centre de treball rebin la informació i les instruccions adequades, en relació amb els riscos existents en el centre de treball i amb les mesures de protecció i prevenció corresponents, així com sobre les mesures d'emergència a aplicar, perquè les traslladin als seus respectius treballadors.»
3. «Les empreses que contracten o subcontracten amb altres la realització d'obres o serveis corresponents a la seva mateixa activitat i que es desenvolupen en els seus propis centres de treball hauran de vigilar el compliment per part dels contractistes i subcontractistes de la normativa de prevenció de riscos laborals.»

Així doncs, a l'hora de definir les obligacions implicades en el procediment de coordinació empresarial, cal tenir present que la Llei 54/2003, de 12 de desembre, de reforma del marc normatiu de la prevenció de riscos laborals, indica en l'article 2.2 que la prevenció de riscos laborals ha d'integrar-se en el sistema general de gestió, tant en el conjunt de les seves activitats i decisions com en tots els seus nivells jeràrquics. Aquesta integració cal materialitzar-la a través d'un pla de prevenció de riscos laborals. Dins aquest pla de prevenció queda inclòs el procediment de coordinació empresarial, objecte d'aquest document.

A aquest efecte, cal tenir en consideració que l'incompliment de l'obligació d'integrar la prevenció de riscos laborals a través de la implantació i aplicació d'un pla de prevenció, així com l'incompliment en matèria de coordinació d'activitats empresarials, es consideren faltes greus.²

Per tant, a l'hora d'assignar obligacions i funcions específiques en matèria de coordinació empresarial, cal tenir present que aquestes han d'implicar des dels òrgans de gestió política fins als últims estaments de l'estructura organitzativa.

Un altre factor a tenir en compte a l'hora d'assignar obligacions en aquesta matèria és la formació específica requerida pels treballadors que hagin de dur a terme les funcions de supervisió i aprovació de la documentació lliurada per les empreses. Cal tenir present que el treballador ha d'estar capacitat per acceptar o rebutjar la documentació aportada en el cas de no-conformitat amb la legislació vigent.

Així doncs, tenint en compte totes les consideracions anteriors i depenent del model organitzatiu i de l'assignació de funcions de cada ajuntament, es proposa definir les obligacions atenent al model següent:

Definició del procediment:

El servei de prevenció en qualsevol de les modalitats organitzatives adoptada (servei de prevenció aliè, servei de prevenció propi, treballador designat) tindrà l'obligació de definir el procediment de coordinació d'activitats empresarials.

Un cop redactat el procediment de treball caldrà fer-lo conèixer als òrgans competents per a la seva aprovació.

² Reial decret legislatiu 5/2000, de 4 d'agost, pel qual s'aprova el text refós de la llei sobre infraccions i sancions en l'ordre social.

Aplicació del procediment:

A l'hora de definir les obligacions en l'aplicació del procediment, cal tenir en compte l'estructura organitzativa de cada ajuntament. Com a exemple, es proposa l'assignació d'obligacions següent:

- » Caps d'àrea: han de gestionar els recursos econòmics i humans necessaris per a l'aplicació de les mesures preventives. També tenen l'obligació de documentar i arxivar els procediments aprovats.
- » Caps de secció i comandaments mitjans: han d'implantar les mesures de coordinació entre empreses. Han d'assegurar-se que les recomanacions i mesures preventives s'han dut a terme. Aquest col·lectiu ha de rebre la formació necessària en prevenció per desenvolupar aquestes tasques.
- » Coordinadors i directors de centres: cal que s'assegurin que les recomanacions i mesures preventives s'han portat a terme. Han de rebre la informació i formació necessàries per dur a terme les tasques que se'ls encomanin.
- » Treballadors: la resta de treballadors han de complir amb el deure de cooperació³ en l'aplicació del procediment de coordinació.

Manteniment i revisió del procediment:

El servei de prevenció, en qualsevol de les modalitats adoptades, serà l'encarregat d'avaluar l'eficàcia del procediment i de proposar, conjuntament amb els caps d'àrea, les modificacions necessàries en cas de detecció de no-conformitats en el procediment aplicat. Complint amb el deure d'informació, consulta i participació dels treballadors i treballadores⁴ cal, a través dels seus òrgans de participació (delegats de prevenció i Comitè de Seguretat i Salut), consultar-los sobre l'elaboració i aplicació del procediment i permetre la seva participació en el procés de coordinació en els termes establerts en el capítol VI del Reial decret 171/2004.

³ Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals. Art. 29.

⁴ Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals. Art. 18.

5. Definicions

En aquest apartat es donen una sèrie de definicions de termes relacionats amb la coordinació d'activitats empresarials que figuren en el Reial decret 171/2004⁵:

- » *Centre de treball*: Qualsevol àrea, edificada o no, on els treballadors hagin de romandre o a la qual hagin d'accedir per raó del seu treball.
- » *Empresari titular del centre de treball*: La persona que té la capacitat de posar a disposició i gestionar el centre de treball.
- » *Empresari principal*: La persona que contracta o subcontracta amb altres la realització d'obres o serveis corresponents a l'activitat del centre de treball en qüestió.

Altres definicions relacionades amb la coordinació d'activitats empresarials que poden ser d'interès són:

- » *Empreses concurrents*: Totes les empreses i treballadors autònoms que desenvolupen la seva activitat en un mateix centre de treball.
- » *Contracta*: Empresa contractada per l'empresa principal o titular per treballar al centre de treball, independentment de la seva activitat.
- » *Subcontracta*: Empresari contractat per la contracta de l'empresari principal o titular per treballar al centre de treball.

6. Desenvolupament del procediment

Per tal de garantir l'aplicació correcta de la legislació, es proposa la unificació de criteris dels procediments d'actuació de manera que puguin esdevenir un model per a l'administració local.

Seguidament es descriu un model de procediment elaborat de manera consensuada entre tots els integrants del grup de treball, per aplicar-lo als diferents ajuntaments.

⁵ Reial decret 171/2004, de 30 de gener, pel qual es desenvolupa l'article 24 de la llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals, en matèria de coordinació d'activitats empresarials.

Ajuntament de	PROCEDIMENT DE PREVENCIÓ DE RISCOS LABORALS		Codi del procediment
	Edició:	Data:	Pàgina 1 de 6
TÍTOL: PROCEDIMENT D'ACTUACIÓ EN ELS SUPÒSITS DE COORDINACIÓ			

PROCEDIMENT DE PREVENCIÓ DE RISCOS LABORALS

ACTUACIÓ EN ELS SUPÒSITS DE COORDINACIÓ

Redactat per:	Revisat per:	Aprovat per:	Revisió núm. 0
Data:	Data:	Data:	
Signatura:	Signatura:	Signatura:	

Ajuntament de	PROCEDIMENT DE PREVENCIÓ DE RISCOS LABORALS	Codi del procediment
	Edició:	Data:
TÍTOL: PROCEDIMENT D'ACTUACIÓ EN ELS SUPÒSITS DE COORDINACIÓ		Pàgina 2 de 6

ÍNDEX

- a. Objecte o missió
- b. Abast o aplicació
- c. Descripció de les diferents fases a seguir
- d. Altres documents vinculats o d'aplicació
- e. Funcions i competències

DATA:	MODIFICACIONS RESPECTE A L'EDICIÓ ANTERIOR

Ajuntament de	PROCEDIMENT DE PREVENCIÓ DE RISCOS LABORALS	Codi del procediment
	Edició:	Data:
TÍTOL: PROCEDIMENT D'ACTUACIÓ EN ELS SUPÒSITS DE COORDINACIÓ		Pàgina 3 de 6

a. Objecte o missió

L'objectiu d'aquest procediment és definir la metodologia d'actuació per *garantir la seguretat dels treballadors propis i la dels empreses alienes que desenvolupin activitats dins de qualsevol centre de l'Ajuntament de*

b. Abast o aplicació

El present procediment s'aplicarà a totes les activitats realitzades dins de les instal·lacions dels diferents centres municipals pel personal pertanyent a altres empreses i que desenvolupin la seva activitat per a l'Ajuntament de

El contingut d'aquest procediment és d'aplicació per a contractistes i subcontractistes que desenvolupen tasques dins els diferents centres municipals, en funció del risc que pugui generar el desenvolupament de la seva feina.

No hi queden incloses les visites que es facin a les instal·lacions per proveïdors, consultors, visitants, auditors, inspectors i semblants.

c. Descripció de les diferents fases a seguir

En el procés de contractació dels treballs, no s'hauria de tramitar mai cap contractació que no inclogués el compliment dels requisits en matèria de prevenció de riscos laborals. En l'annex 1 hi ha un resum dels passos que cal seguir per a la contractació d'empreses.

Els requisits bàsics que ha de complir l'empresa contractada són:

- *Compliment de la normativa de prevenció de riscos laborals aplicable.*
- *Coneixement dels noms dels responsables de seguretat de l'empresa principal i designació de responsables de seguretat de l'empresa contractada.*
- *Coneixement dels riscos generals de l'empresa contractant i dels riscos específics de l'activitat contractada i les seves mesures preventives o de control del risc.*

Ajuntament de	PROCEDIMENT DE PREVENCIÓ DE RISCOS LABORALS	Codi del procediment
	Edició:	Data:
		Pàgina 4 de 6
TÍTOL: PROCEDIMENT D'ACTUACIÓ EN ELS SUPÒSITS DE COORDINACIÓ		

- *Coneixement dels riscos i mesures preventives derivats del treball conjunt de les dues empreses.*
- *Compliment de la normativa dels equips de treball que cal utilitzar i subministrament dels equips de protecció individual necessaris.*
- *Compromís d'informació i formació als treballadors i assegurament de la idoneïtat del treballador per desenvolupar les tasques assignades.*

Cal preveure, en la redacció del contracte d'adjudicació dels treballs, la inclusió de les clàusules de rescissió següents:

- 1. El no-compliment per part del responsable de la contracta del deure d'informar els treballadors sobre els riscos i les mesures d'emergència del seu lloc de treball.*
- 2. El no-compliment per part del responsable de la contracta del deure de comunicar a l'Ajuntament de els canvis, les incorporacions i les cessions del personal designat per fer el treball contractat.*
- 3. El no-compliment per part de l'empresa contractada del deure d'informar l'Ajuntament de sobre la generació de nous riscos a causa de modificacions en les condicions de treball.*

Abans que comencin les activitats que l'empresa contractada o subcontractada ha de desenvolupar als centres municipals, cal definir els mitjans de coordinació necessaris, així com la manera com es durà a terme. En l'annex 2 hi ha un model per documentar aquest pas previ.

El procediment que ha de seguir l'ajuntament serà:

- 1. Es facilitarà a l'empresa contractada un document en què figurin els riscos i les normes de seguretat establertes per l'ajuntament per al lloc de treball concret que ha d'ocupar cada treballador de l'empresa contractada, així com els riscos generals més importants que hi hagi a les diferents instal·lacions de l'ajuntament i les normes d'actuació davant una emergència. Un model de comunicació d'aquests riscos es recull en la fitxa que figura en l'annex 3. Aquest document haurà*

Ajuntament de	PROCEDIMENT DE PREVENCIÓ DE RISCOS LABORALS	Codi del procediment
	Edició:	Data:
		Pàgina 5 de 6
TÍTOL: PROCEDIMENT D'ACTUACIÓ EN ELS SUPÒSITS DE COORDINACIÓ		

de ser signat per l'empresa contractada, juntament amb el seu compromís de transmetre la informació als treballadors.

2. *Amb l'objectiu de vetllar pel compliment de les normes de seguretat per part del personal per compte d'altri, juntament amb les normes de seguretat, s'enviarà un document d'acceptació per part de l'empresa contractada dels requisits sol·licitats per als treballadors que desenvoluparan la seva activitat per a l'Ajuntament. Un model d'aquest document es pot trobar en l'annex 4. Aquest document haurà de ser signat per l'empresa contractada i retornat a l'ajuntament.*

En funció de la perillositat de les tasques que s'hagin de dur a terme, cal demanar a l'empresa contractada els documents acreditatius dels requisits sol·licitats anteriorment. Un model de sol·licitud d'aquesta documentació es recull en l'annex 5.

3. *L'ajuntament farà la recepció dels documents signats i procedirà a fer-ne l'arxivament.*
4. *En el moment d'iniciar les tasques al centre de treball, es lliurarà un document de control perquè l'empleni el coordinador del centre o els caps de secció i el responsable de l'empresa. Un model d'aquest document es recull en l'annex 6.*
5. *S'establiran reunions periòdiques amb les empreses alienes per tal de valorar l'eficàcia dels mitjans de coordinació establerts.*

d. Altres document vinculats o d'aplicació

Cal que l'Ajuntament disposi d'altres documents relacionats amb la coordinació empresarial, com són:

- » *Pla de prevenció: El procediment de coordinació empresarial ha d'estar incorporat dins el Pla de prevenció de l'empresa.*
- » *Avaluació de riscos del centre o lloc de treball: Abans de l'aplicació del procediment de coordinació empresarial, cal que l'ajuntament hagi elaborat l'avaluació dels riscos de les seves instal·lacions i llocs de treball.*

Ajuntament de	PROCEDIMENT DE PREVENCIÓ DE RISCOS LABORALS	Codi del procediment
	Edició:	Data:
TÍTOL: PROCEDIMENT D'ACTUACIÓ EN ELS SUPÒSITS DE COORDINACIÓ		Pàgina 6 de 6

- » *Procediment de comunicació de riscos: Cal que s'estableixin els canals a través dels quals es farà la comunicació de riscos entre les diferents empreses contractades i l'Ajuntament.*
- » *Organigrama de funcions municipal: Cal establir dins l'organigrama de l'Ajuntament les funcions en matèria de coordinació empresarial de cada membre de l'organigrama.*
- » *Investigació d'accidents i incidents: Cal disposar d'un procediment d'investigació d'accidents i incidents que permeti la identificació de les causes bàsiques de l'accident i l'adopció de les mesures correctores adients.*
- » *Circuits d'informació: Cal definir els circuits de comunicació entre l'empresa contractada i l'ajuntament.*
- » *Pla d'emergència: En el moment de la contractació d'una empresa cal que l'ajuntament hagi implantat el pla d'emergència a les instal·lacions on els treballadors de l'empresa contractada hagin de desenvolupar les seves tasques.*

e. Funcions i competències

Cal que cadascun dels ajuntaments determini les obligacions, funcions i competències en matèria de coordinació empresarial segons el seu model organitzatiu i que en quedi constància documental en la forma que es determini en cada cas.

7. Marc normatiu de referència

- » Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals.
- » Reial decret 39/1997, de 17 de gener, pel qual s'aprova el Reglament dels serveis de prevenció.
- » Reial decret 1627/1997, de 24 d'octubre, pel qual s'estableixen disposicions mínimes de seguretat i salut en les obres de construcció.
- » Llei 54/2003, de 12 de desembre, de reforma del marc normatiu de la prevenció de riscos laborals.
- » Reial decret 171/2004, de 30 de gener, pel qual es desenvolupa l'article 24 de la Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals, en matèria de coordinació d'activitats empresarials.
- » C.T. 39/2004. Criteri Tècnic sobre la presència de recursos preventius a requeriment de la Inspecció de Treball i Seguretat Social.

8. Bibliografia

- » BESTRATÉN, M. *Manual de procedimientos de prevención de riesgos laborales. Guía de elaboración*. Madrid: INSHT, 2003.
- » LORENTE DEL PRISCO, M.A., et. al. *Gestió de la Prevenció de Riscos Laborals. Manual i Procediments*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 2001.
- » PIQUÉ ARDANUY, T. *NTP 564: Sistema de gestión preventiva: procedimiento de contractas*. CNCT, 2001.
- » *Prevención, Trabajo y Salud*, núm. 25. Fichas prácticas: Gestión Preventiva de Contractas. INSHT, 2003.
- » ROSAT, J.I. et. al. *Guía Práctica para la Prevención de Riesgos Laborales en la Administración Local*. Navarra: Editorial Aranzadi SA, 2005.

**A l'Ajuntament fem
Prevenió de Riscos Laborals**

tu també!

Guia per a l'elaboració del procediment de coordinació empresarial a l'administració local

L'objecte d'aquest document és definir el procediment d'actuació en el supòsits de coordinació empresarial, per tal de garantir la seguretat dels treballadors de l'Ajuntament i els de les empreses que siguin contractades per aquest ens.

L'elaboració d'aquesta guia ha estat possible gràcies al treball conjunt amb tècnics de prevenció integrants de l'Espai de trobada, que han aportat els models emprats en el seus ajuntaments per ser analitzats, discutits i consensuats. El grup ha dut a terme, a més, la revisió de la legislació vigent i la cerca de models d'altres administracions per poder extreure'n un procediment d'aplicació al conjunt dels ajuntaments.

**Diputació
Barcelona**